

Jakie wartości są najważniejsze dla Polaków?

Opracował
Jan Kujawski

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W skrócie

- Deklarowany przez Polaków system wartości uległ pewnym zmianom od czasu poprzedniego pomiaru. Niezmiennie od blisko dwóch dekad wartościami najbardziej cenionymi przez Polaków pozostają jednak szczęście rodzinne i zdrowie.
- Od poprzedniego pomiaru na znaczeniu najbardziej zyskały takie wartości jak: zachowanie dobrego zdrowia, wykształcenie, wolność głoszenia własnych poglądów oraz uczciwość, najbardziej straciły natomiast – posiadanie grona przyjaciół oraz praca zawodowa.
- Wartości najrzadziej cenione przez Polaków to te, które mają silnie indywidualistyczny charakter – życie pełne przygód oraz sukces i sława.

W sierpniowym badaniu¹ zapytaliśmy Polaków, co jest dla nich najważniejsze w życiu. Z przedstawionej listy respondenci mieli wybrać maksymalnie pięć wartości, które mają dla nich kluczowe znaczenie w codziennym życiu.

HIERARCHIA WARTOŚCI POLAKÓW

Hierarchia wartości Polaków uległa pewnym zmianom w stosunku do poprzedniego pomiaru, jednak nadal najbardziej cenimy sobie szczęście rodzinne i zdrowie. Tę pierwszą wartość, mimo spadku o 6 punktów procentowych w stosunku do badania z 2019 roku, wymienia najwięcej, bo aż 74% ankietowanych, zaś drugą z nich – 71% respondentów (wzrost aż o 16 punktów).

Dla blisko połowy respondentów (49%) kluczową wartością w życiu jest uczciwość – w tym przypadku obserwujemy dość wyraźny wzrost deklaracji w porównaniu z poprzednim pomiarem z 2019 roku (o 7 punktów procentowych). Niemal połowa Polaków wskazuje także na spokój jako wartość mającą kluczowe znaczenie w codziennym życiu (48%), zaś więcej niż czterech na dziesięciu badanych ceni sobie szacunek innych ludzi (41%).

Ponad jedna czwarta ankietowanych wskazuje w tym kontekście pracę zawodową (27%, spadek o 9 punktów procentowych w porównaniu z poprzednim badaniem), a także wolność głoszenia własnych poglądów (26%, wzrost o 8 punktów). Podobny odsetek badanych za ważne uważa posiadanie grona przyjaciół (25%). Tu mamy jednak do czynienia z największym spadkiem w porównaniu z poprzednim pomiarem z 2019 roku (aż o 20 punktów procentowych).

Dla ponad jednej piątej respondentów istotną wartością jest wiara religijna (21%, spadek o 7 punktów procentowych od poprzedniego badania). Nieco mniej badanych jako wartości ważne w życiu wskazuje pomyślność ojczyzny (20%) oraz wykształcenie (18%, wzrost o 8 punktów procentowych).

Dla jednego na dziesięciu Polaków znaczenie mają: dobrobyt, bogactwo, a także możliwość udziału w życiu demokratyczno-społecznym (po 10%) oraz kontakt z kulturą (9%).

Do rzadziej wskazywanych wartości należą życie pełne przygód i wrażeń (6%) oraz osiągnięcie sukcesu, sława (3%).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (436) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

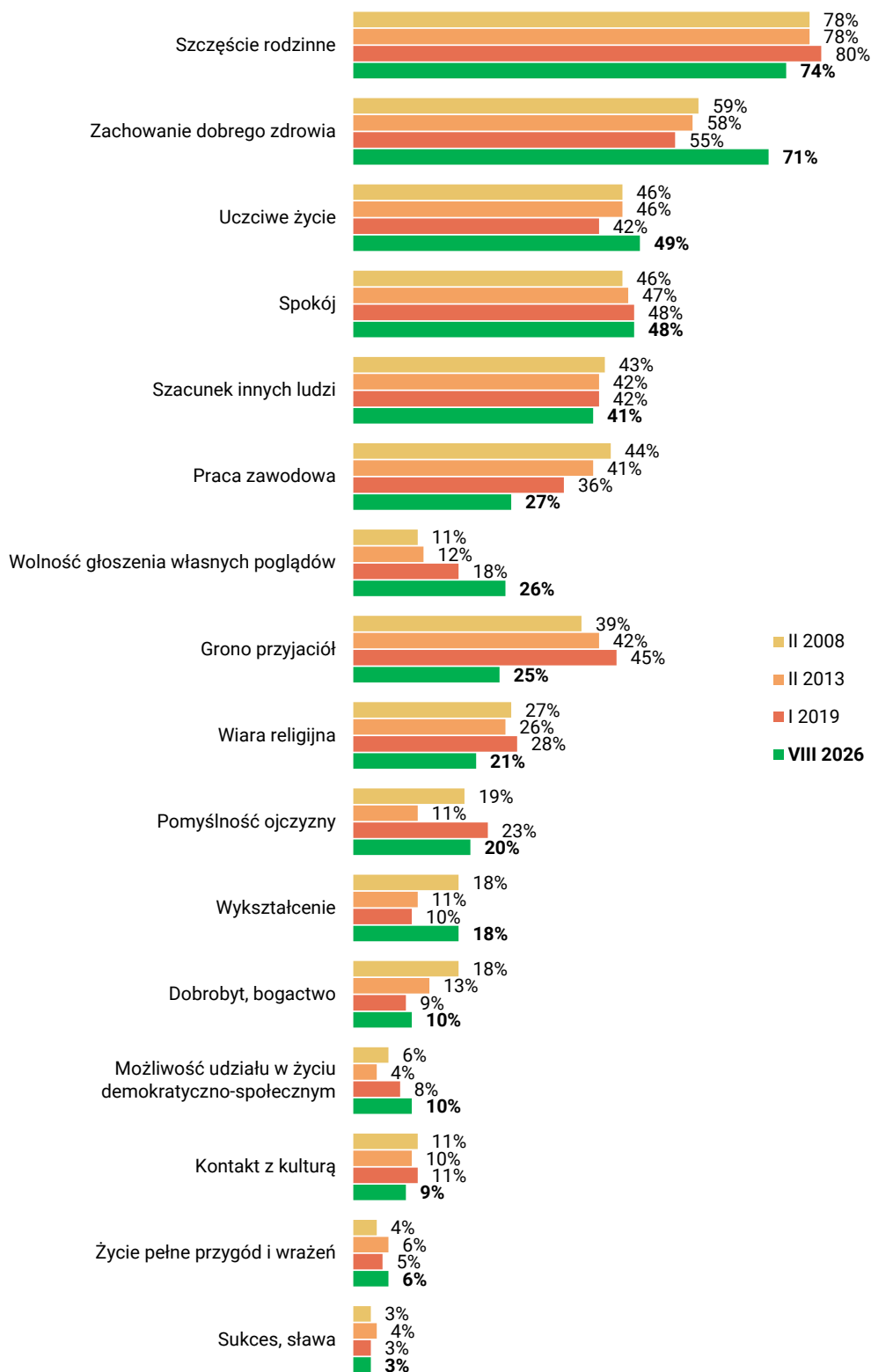
Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 20 do 30 sierpnia 2026 roku na próbie liczącej 935 osób (w tym: 63,6% metodą CAPI, 19,4% – CATI i 17,0% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

RYS. 1. Ludzie kierują się różnymi wartościami w życiu. Z podanej listy proszę wskazać nie więcej niż pięć wartości, które uważa Pan(i) za najważniejsze w swoim codziennym życiu.

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wybrać więcej niż jedną wartość

System wartości Polaków jest w pewnej mierze uwarunkowany ich cechami społeczno-demograficznymi (zob. tabelę aneksową). Mężczyźni częściej niż kobiety podkreślają znaczenie patriotyzmu (pomyślności ojczyzny), dobrobytu czy też wolności głoszenia własnych poglądów. Kobiety z kolei częściej doceniają takie wartości jak szacunek innych ludzi, spokój czy posiadanie grona przyjaciół.

W grupach wyróżnionych ze względu na wiek widać wyraźną prawidłowość, zgodnie z którą młodszy ankietowani znacząco częściej niż osoby w starszych grupach wiekowych akcentują znaczenie wykształcenia, przyjaciół czy też życia pełnego przygód i wrażeń.

Uwzględniając wielkość miejscowości zamieszkania można stwierdzić, że mieszkańcy największych miast relatywnie rzadziej niż inni cenią szczęście rodzinne i wiarę religijną. Częściej natomiast akcentują znaczenie posiadania grona przyjaciół, wolności głoszenia własnych poglądów czy też ogólnie rozumianego bogactwa i dobrobytu.

Istotne znaczenie ma również poziom wykształcenia respondentów. Osoby z wykształceniem wyższym częściej niż przeciętnie akcentują znaczenie wolności głoszenia własnych poglądów, możliwości udziału w demokratycznym życiu społeczno-politycznym, a także kontaktu z kulturą – sztuką, muzyką, filmem czy literaturą. Ankietowani z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym relatywnie częściej niż inne grupy doceniają natomiast znaczenie wiary religijnej czy zachowania dobrego zdrowia.

Wraz ze wzrostem zadowolenia Polaków z warunków materialnych ich gospodarstw domowych rośnie znaczenie przypisywane takim wartościom jak: wykształcenie, grono przyjaciół oraz dobrobyt, maleje natomiast znaczenie szacunku innych ludzi.

Wyższy poziom religijności – mierzonej częstością uczestniczenia w praktykach religijnych – sprzyja częstszemu podkreślaniu wartości wiary religijnej oraz uczciwości.

Deklarowany przez Polaków system wartości uległ pewnym zmianom od czasów poprzedniego pomiaru w 2019 roku. Wartości prospołeczne – szczęście rodzinne, uczciwość czy szacunek innych ludzi – nadal jednak górują nad wartościami utożsamianymi z różnymi formami indywidualnej samorealizacji: dobrobytem, bogactwem, życiem pełnym przygód i wrażeń, sukcesem czy sławą.

Tradycyjnie najbardziej cenione przez Polaków są rodzina i zdrowie. Zachowanie dobrego zdrowia to wartość, która najbardziej zyskała na znaczeniu od czasu ostatniego pomiaru. Inne wartości, które bardziej doceniają Polacy, to: spokój, szacunek innych ludzi oraz uczciwość. Na znaczeniu straciły natomiast posiadanie grona przyjaciół i praca zawodowa.

Wartości najrzadziej wskazywane przez Polaków to te o silnie indywidualistycznym charakterze – sukces, sława oraz życie pełne przygód.

TABELA 1

		Ludzie kierują się różnymi wartościami w życiu. Z podanej listy proszę wskazać nie więcej niż pięć wartości, które uważa Pan(i) za najważniejsze w swoim codziennym życiu																	Licz- ba osób
		Szczęście rodzinne	Zachowanie dobrego zdrowia	Wykształcenie	Pomyślność ojczyzny	Grono przyjaciół	Życie pełne przygód i wrażeń	Dobrobyt, bogactwo	Wiara religijna	Sukces, sława	Spokój	Kontakt z kulturą (sztuką, muzyką, literaturą, filmem)	Praca zawodowa	Wolność głoseńia własnych poglądów	Możliwość udziału w demokratycznym życiu społeczno-politycznym	Uczciwe życie	Szacunek innych ludzi	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Ogółem		74	71	18	20	25	6	10	21	3	48	9	27	26	10	49	41	1	935
Płeć	Mężczyźni	73	72	18	24	23	7	14	21	2	46	6	27	29	10	47	37	1	446
	Kobiety	75	70	17	16	27	6	8	22	3	50	11	26	24	10	50	44	0	489
Wiek	18–24 lata	69	62	33	9	35	14	15	10	10	45	13	22	28	9	47	33	2	77
	25–34	70	71	18	16	31	13	21	11	5	56	7	29	32	13	45	30	1	130
	35–44	76	73	24	13	30	7	16	13	2	50	13	34	25	9	50	33		180
	45–54	78	67	13	20	22	4	9	24	3	48	6	42	29	14	39	45		172
	55–64	74	75	14	27	22	2	5	29		47	7	19	24	7	55	50		134
	65 lat i więcej	73	74	14	27	20	3	4	31	1	43	8	14	23	9	55	46	1	243
Miejsce zamiesz- kania	Wieś	69	69	20	13	20	6	8	28	4	51	8	30	21	8	50	43	0	375
	Miasto do 19 999	80	73	15	30	24	3	8	20		53	7	26	23	10	49	46	1	128
	20 000 – 99 999	74	74	17	20	23	7	11	22	2	44	11	26	31	12	51	36		177
	100 000 – 499 999	87	72	15	26	24	7	14	11	4	47	6	23	24	11	48	36	1	141
	500 000 i więcej miesz.	66	69	20	23	48	9	16	14		40	14	20	42	13	43	36	1	114
Wykształ- cenie	Podstawowe / gimnazjalne	66	80	8	17	19	2	6	38	3	51	5	21	14	3	44	44		92
	Zasadnicze zawodowe	70	71	13	13	22	5	9	25	3	57	3	25	21	4	55	44		203
	Średnie	75	68	20	22	26	6	10	19	3	44	9	28	26	11	49	48	1	345
	Wyższe	78	73	21	23	28	8	13	17	2	46	14	28	33	16	47	29		295
Grupa społeczna i zawo- dowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	79	73	27	26	27	10	16	16	3	45	12	28	30	14	44	31		155
	Średni personel, technicy	78	76	21	17	27	7	8	8	2	45	4	37	20	23	40	47	2	60
	Pracownicy adm.- biurowi	74	72	8	17	34	11	13	14	1	48	13	36	28	14	45	42		76
	Pracownicy usług	82	73	9	9	35	5	13	20	4	50	7	52	26	2	35	47	1	72
	Robotnicy wykwalifikowani	71	59	27	16	15	3	13	17	3	51	6	44	23	11	41	40		76
	Robotnicy niewykwalifikowani	59	73	8	18	32	12	20	21	2	60	3	30	27	5	59	35		41
	Rolnicy	78	66	15	9	19	2	9	40	6	50	3	28	22	5	56	57		31
	Pracujący na własny rachunek	76	60	29	23	13	7	14	25	5	45	13	31	34	8	46	33		45
	Bezrobotni	66	82	14	15	22	13	14	25	15	29	4	21	24	15	48	53		18
	Emeryci	73	76	12	26	19	2	4	31	1	47	7	10	23	9	57	46	1	248
	Renciści	71	71		30	27	3		45		51	8	10	17	10	36	48		23
	Uczniowie i studenci	63	60	33	7	41	12	13	7	11	47	14	15	36	11	51	30	2	41
	Zajmujący się domem i inni	71	65	19	15	30	3	10	20		54	15	25	34	2	66	24		49
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	78	72	19	27	24	7	9	21	2	42	7	39	24	15	48	39		138
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	74	66	23	15	19	7	15	12	3	48	13	45	27	9	39	44	1	103
	sekt. prywatny poza rolnictwem	75	73	19	16	33	10	17	15	3	49	8	32	29	11	42	34	0	279
	prywatnym gosp. rolnym	74	58	15	10	17	2	10	37	8	47	6	22	27	4	61	59		35

TABELA 1 cd.

		Ludzie kierują się różnymi wartościami w życiu. Z podanej listy proszę wskazać nie więcej niż pięć wartości, które uważa Pan(i) za najważniejsze w swoim codziennym życiu																	Licz- ba osób
		Szczęście rodzinne	Zachowanie dobrego zdrowia	Wykształcenie	Pomyślność ojczyzny	Grono przyjaciół	Życie pełne przygód i wrażeń	Dobrobyt, bogactwo	Wiara religijna	Sukces, sława	Spokój	Kontakt z kulturą (sztuką, muzyką, literaturą, filmem)	Praca zawodowa	Wolność głoszenia własnych poglądów	Możliwość udziału w demokratycznym życiu społeczno-politycznym	Uczciwe życie	Szacunek innych ludzi	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Ogółem		74	71	18	20	25	6	10	21	3	48	9	27	26	10	49	41	1	935
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	69	72	10	16	30	7	8	36		50	11	24	28	5	45	43		87
	Od 2000 do 2999 zł	74	71	15	19	25	2	4	28	1	43	6	32	16	11	50	41		133
	Od 3000 do 3999 zł	80	74	20	23	22	2	7	20	2	50	7	31	26	11	47	44		135
	Od 4000 do 5999 zł	72	79	14	22	30	8	10	18	2	48	13	26	31	13	49	30		162
	6000 zł i więcej	72	75	22	24	26	15	24	7	2	55	8	26	39	14	35	39		122
	Trudno powiedzieć	75	66	21	17	23	4	16	25	7	38	8	22	23	11	54	46	1	117
	Odmowa odpowiedzi	73	62	19	17	23	5	8	23	3	50	8	24	22	5	58	43	2	178
Ocena własnych warunków mater.	Złe	64	70	0	27	24	3	7	24		47	4	28	24	10	51	44		35
	Średnie	71	68	11	19	21	4	8	28	2	47	10	29	27	8	48	47	1	311
	Dobre	76	73	22	20	28	7	12	18	3	49	9	25	26	11	49	37	0	589
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	62	68	7	24	19		5	63	6	33	4	13	22	20	61	48		33
	Raz w tygodniu	76	71	16	21	22	2	6	43	2	50	7	21	22	6	49	42	0	302
	1–2 razy w miesiącu	78	71	15	18	20	3	9	21	6	45	7	28	29	11	47	44		110
	Kilka razy w roku	78	74	19	22	25	9	13	8	2	45	10	33	23	11	51	41	1	265
	W ogóle nie uczestniczy	64	70	21	16	35	11	16	1	2	52	12	28	35	12	47	37	1	210
Poglądy polityczne	Lewica	76	74	24	14	30	11	11	8	4	43	12	30	29	16	49	39		236
	Centrum	73	74	18	15	27	5	11	17	2	47	10	30	27	9	52	44		272
	Prawica	74	71	16	32	20	4	11	37	2	50	6	20	26	9	47	42		304
	Trudno powiedzieć	71	67	8	12	26	5	7	23	1	56	7	31	18	5	47	39	2	96